"SALADA" טעה

כשר של פסח

סאלאדא טהעע איז געפאקט אונטער דער אויפזיכט פון רבי גארדאן און רבי וויינראב פון טאראנטא.

מיר האבען געטהאן אונזער בעסט, דאס אונזער טהעע כ ש ר ש ל פ ס ח זאל זיין געפאקט און צוגעריכטעט לויט אלע דינים פון כשרות, יעדער פעקעל האט אויף זיך א לייבעל פון די דערמאהנטע צוויי רבנים.

די טהעע איז געפאקט אין די געוועהנליכע סייז פעקעטס און איז פון דעם זעלבען גוטען סארט וועלכע האבען געמאכט דעם נאמען

סאלאדא בעריהמט אין גאנץ אמעריקא.

די טהעע איז געפאקט אונטער העכסט ריינע אומשטענדען און אין שטארקע בלייי פייפער, זא דאס עס קען אין זיך קיין זאך אריינגעהמען.

אויב אייער גראסער האט ניט אין סטאק פון די פריש געפאקטע כשר של פסח טהעע, זעהט ער זאל דאס בעקומען פיר אייך. זעהט בעצייטענס צו בעקומען די סאלאדא טהעע פיר פסח.

„סאלאדא" טאראנטא

דער אמת וועגען דער דייטשער שפיאנען סיסטעם

פון שמואל בן יהודה

א געוועזענער ענגלישער בעאמטער פון א מיליטערישער אינפארמאציאנס־ביורא פערעפענטליכט א בוך וועגען דעם, ער ערקלערט דעם גאנצען דייטשען שפיאנען סיסטעם.

4

ווי שוין בעמערקט אין די פארינע ארטיקלען, וויל דייטשלאנד ניט נור וויסען וועגען זאכען, וואס קענען איהר ברענגען נוצען גלייך אויפ'ן ארט, נור זי וויל אויך וויסען אלעס, אפילו זאכען פון וועלכע זי קען נאר קיין נוצען ניט האבען, נור זי דענקט אז עס וועט איהר צוגיין קומען אמאל.

צו אזא סארט ארבייט איז די בעסטע זאך א דיענסט־מיידעל. זי קען אויסגעפינען און איבערגעבען אלעס וואס עס טהוט זיך אין דער הויז, אין וועלכער זי דיענט, און דיענען דיענט זי אין א געהייבענעם ארט ביי א פראמינענטען פראנצויז אדער ענגלענדער און פון די פלעצער קען די שפיאנען אמאל בעקומען גאנץ וויכטיגע אויסקינפטע, בפרט א דיענסט־מיידעל, וועלכע האלט איהרע אויגען און אויערען אפען צו אלעס וואס עס קומט פאר אין הויז פון איהר בעל הבית.

ווען דער בעל הבית איז אין א שלעכטען פינאנציעלען צושטאנד, ווייס דאס די דיענסט־מיידעל, און אויב דער מאן איז אזא, וועלכער ווייס וועלכע עס איז מיליטערישע סודות, איז דאן א גאנץ גוטע געלעגענהייט פאר דייטשע שפיאנען אנצופאנגען מיט איהם צו אונטערהאנדלען.

אויב די בעל הבית'טע וויעדער האט עטוואס סודות פאר א הר מאן, אדער איז בענאגען עטוואס אהן איהר מאנס וויסען, איז די ערשטע צו וויסען דאס, די דיענסט־מיידעל, זי עפענט אויף כמעט יעדען בריעף וואס קומט אריין אין הויז, און זי איז די איינציגע, וועלכע וויים בעסער אלעס, וואס עס קומט פאר אין הויז, בעסער איידער די בעלי בתים אליין וויסען עס.

אי דייטשלאנד שפיעלט ניט קיין גרויסע רעלעס א שפיאן, וועלכער טהוט אויף א סך ארבייט, נור דער, וועלכער קען זיך אמבעסטען אויסהיטען מען זאל איהם ניט כאפען.

אונטער דער הערשאפט פון סיבערט, ווען ער איז געווען דער הויפט בעאמטער פון דער דייטשער שפיאנען סיסטעם, האבען פרויען אויפגענטהאן כמעט אלע בעסטע שפיאנען ארבייט. איין פרוי האט אויסגעשפיאנירט אלעס וואס עס האט בעלאנגט צו דער מאראקא פראגע, ווען די וועלט פאליטיקער האבען זיך געקריגט פרויען שפיאנען האבען זאגאר אויסגעפיהרט שדוכים צווישען קייזערלי־כע פארלאך, זיי האבען שוין געפונען די מיטלען דערצו. און ווייערער זענען טאקע פרויען מעהר פעהיג דערצו, ניט מיט דעם, וואס זיי פערשטעהען בעסער דעם פאך פון שפיאנירען, אדער זיך צו הי־טען, ניין. פשוט דערפאר, ווייל א פרוי פערדעכטיגט מען ניט אזוי שנעל ווי א מאן און זי קען אנפיהרען די ארבייט פון א שפיאן פיעל לענגער ווי א מאן.

ווען די דיטשען זענען אין דער יעצ־טיגער מלחמה אריין אין בעלגיען און זע־נען געגאנגען אויף ליעדוש, האבען זיי זיך מעהרסטענס בענוצט מיט פרויען שפיאנען, אבער אזוי ווי זיי האבען קיין פרויען ניט געהאט, האבען זיך מענער פערשטעלט פאר פרויען, זיי האבען זיך אזוי פערמאסקירט, אז מען האט זיי בשום אופן ניט געקענט דערקענען, און זיי זענען טאקי געווען ערפאלגרייך, בלויז ווייל אויף א פרוי האט מען מעהר רחמנות ווי אויף א מאן.

אין דער יעצטיגער מלחמה האט מען אין א געוויסען בעלגישען דארף געכאפט פיער דייטשע פרויען, מען האט זיי פער־דעכטיגט, אז זיי זענען שפיאנען. ווען די פאליציי האט דיי פערנומען און מען האט זיי אנגעפאנגען אונטערצוזוכען, איז מען דערגאנגען, אז די פרויען זענען געווען מענער. געוועהנליך זענען זיי גלייך גע־שטעלט געוואָרען צו א קריעגס־געריכט און זענען פערשאפט געוואָרען צום טויט. איידער דער טויט אורטהייל איז אויס־געפיהרט געוואָרען, האבען זיי זיך מודה געווען און האבען דערצעהלט, דאס מען האט זיי געגעבען זיי זאלען ווערען שפיא־נען.

אין מלחמה צייט ווערען פון א גרו־פע סאלדאטען אויסגעקליבען עטליכע און מען שיקט זיי אוועק צו שפיאנירען. דיע־זע שפיאנען ווייסען אז זיי געהן אויף א זיכערען טוידט, אבער זיי קענען זיך ניט העלפען. דאס זענען ניט קיין גע־וועהנליכע שפיאנען, וועלכע טהוען זייער ארבייט פאר געלד, אדער אויס פאטריי־אטיזם, נור ווייל זיי מוזען, אזוי גוט ווי א סאלדאט מוז שיסען, ווען מען הייסט איהם. מען שיקט זיי, מוזען זיי געהן, טראצדעם, וואס זיי ווייסען, אז דארט ער ווארטעט זיי קיין זאך, אויסער דער טוידט. אין נין און ניינציג פעלע כאפט מען זיי, און בלויז איינעם פון הונדערט גיט זיך איין א לעבעדיגען ארויס צוגעהן.

אין פיעלע פעלע האט מען אויך אויס געפונען, אין דער יעצטיגער מלחמה, דאס פרויען, וועלכע בעשעפטיגען זיך אין רוי־טען קרייץ אלס נוירסעס, זענען אין דער אמת'ן שפיאנען, זיי האבען זיך בלויז אנגעשלאסען אן דעם רויטען קרייץ, אום געוועהנליך. דאס איז ניט אזא גרינגע זאך ווי מען דענקט, אבער דאס האט זיך אין דער יעצטיגער מלחמה ארויסגעוויזען אלס א פאקט.

דייטשלאנד בענוצט זיך אין שפי־אנעריי מיט אלעס וואס זי קען נור, און טראצדעם וואס ווען אזא שפיאן געפינט שוין זא עפעס אויס, איז עס זעהר שווער צו לאזען וויסען אין דער דייטשער ארמיי פונדעסטוועגען טהוען זיי עס און אין די מעהרסטע פעלע גיט זיך זיי איין אויס־צושפיאנירען דיי, אדער די צווייטע זאך.

איידער די יעצטיגע מלחמה האט אויסגעבראכען, איז גאנץ פראנקרייך גע־ווען פערפלויטעט מיט דייטשע פרויען שפי־אנען, זיי זענען פול איבעראל, פון דיענסט־מיידלאך, ביז גרויסע אק־טעריסעס. זיי האבען געהאט זייערע גע־היימע צייכענס אין וועלכע זיי פלעגען שרייבען זייערע בריעף, אדער שיקען וועלכע עס איז אנדערע אינפארמאציא־נען.

זעלטען ווען דייטשלאנד האט איבער געגעבען צו פרויען דיעזע געהיימע שריפט מיט וועלכע זיי זאלען שרייבען בריעף, אדער זייערע רעפארטס. ניט ווייל מען האט זיי ניט געגלויבט, נור דערפאר, ווייל דאס איז א זעהר שווערע זאך און עס איז ניט לייכט זיך דאס אויסצולער־נען. אין דיעזען פאל אבער, וואס עס בעלאנגט צו פראנקרייך, האט מען דאס אויך אויסגעלעהרענט די פרויען און זיי האבען זיך גאנץ פריי אנגעפיהרט זייער שפיאנעריי אין פראנקרייך. זיי האבען זיך פערנומען מיט דעם, וואס מאנכע זענען געווען לעהרערינס אין אלגעמיינע און פריוואטע שוהלען, אנדערע זענען געווען וויטערינס אין סאלונס און רעס־טאראנען. זיי האבען בעדארפט זעהען צו מאכען מענער רעדענדיג, ווייל ווען א מאן רעדט פיעל וועט ער זיך שוין אויף ארויסריידען א זאך, וועלכע ער האט ניט געדארפט, נור די שפיאנען האט עס בע־דארפט האבען און נור צוליעב דעם איז געווען זייער גאנצע ארבייט.

פראנקרייך איז אזוי געווען פער־פלייצט מיט דיעזע שפיאנען, דאס עס איז פשוט געווען ניט אויסצובעהאלטען זיך פאר זיי, מען איז פון זיי ניט גע־ווען זיכער ניט אין גאס און ניט אין הויז, ניט אין טהעאטער, ניט אין רעסטאראנט און ניט אין סאלון, וואו מען האט זיך א קעהר געטהאן זענען זיי געווען פול. אמת, מען האט ניט געוואוסט, אז זיי זענען שפיאנען, מען האט זיי זאגאר ניט פערדעכטיגט, אבער, עס האט זיך ארויס־געוויזען, אז זיי זענען יא געווען אין א היבשער צאהל, ווייל ווי נור די מלחמה האט אויסגעבראכען, אזוי זענען זיי פערשוואונדען ווי די מיין, זיי האבען זיך בעהאלטען אין די ווינקעלאך, אז קיין שופר איז פון זיי ניט געבליבען, דאן ערשט האט מען זיך דערוואוסט, ווער זיי זענען געווען, עס איז אבער געווען צו־שפעט.

די איפנאבע וואס ווערט איבערגע־נעבען צו מאנכע שפיאנען, זענען פון אזא נאטור, דאס די דייטשע רעגיערונג שטעלט זיך דערמיט אליין אין גרויס גע־פאהר. למשל, ווען א שפיאן ווערט גע־שיקט צו טהאן א וועלכע עס איז ארבייט, מוז מען איהם פון דער הויפט קווארטיר איבערגעבען אלע איינצעלהייטען פון דער זאך, וואס ער דארף טהאן אום כדי ער זאל וויסען וואס ער דארף ברייננען, אדער אויסגעפינען אזוי, איהם זאל ניט אויסקומען צו ארבייטען בלינדערהייד, און ער זאל אויך ניט דורכפאלען, א זאך וואס איז וויכטיג, צוליעב דיעזען צוועק מוז מען איהם ווייזען פלענער פון אועל־כע עהנליכע זאכען.

מיר וועלען דאס מאכען נאך פער־שטענדליכער. ווען א שפיאן, למשל, ווערט ארויסגעשיקט צו בעקומען פלענער פון א געוויסער פעסטונג, לאמיר זאגען אין פראנקרייך, דארף מען דאך איהם געבען אלע איינצעלהייטען, וואס פאר א פלענער ער דארף ברייננען. ניט ווייסענ־דיג קען ער גאר ברייננען פלענער, וועלי־כע זענען ניט וויכטיג, דערצו נעהמט מען איהם ארויס אין אן ערהליכער פעסטונג אין דייטשלאנד, מען ווייזט איהם אלעס וואס דארטען געפינט זיך, מיט יעדען גע־היימען ברעפעלע, און מען הייסט איהם זוכען די וועלכע זאכען אין דער אנדער פעסטונג, אבער ביז וואנען וואס ווען, ווייס דערווייל דער שפיאן אלעס וואס עס טהוט זיך אין דער דייטשער פעסטונג גופא, אזוי אז דערמיט ווערט די דייטשע פעסטונג געשטעלט אין געפאהר, ווייל נאך אלעמען איז דער מאן ניט מעהר ווי א שפיאן און אזוי גוט ווי ער ארבייט פאר דייטשלאנד, קען ער דאך אויך ארבייטען פאר אן אנדער לאנד און ארויסגעבען זיי די סודות פון זיין אייגענער פעסטונג פריהער און דערמיט שטעהט שוין אויף דייטשלאנד און געפאהר, דעריבער מוז מען נאך דעם שפיאן שיקען איינעם, ער זאל איהם היטען. אזעלכע פעלע האבען שוין געטראפען.

(פארטזעצונג פאלגט.)

באלייט דעם זוהן

פון א. יאסניסקא.

דער סערער הימעל הענגט נידע־ריג אראפ איבער דער ערד. עס טריעפט אראפ א לאנג־געהענדיגער, שווערער רעגען. פון דער קופקע הוילע, נידעריגע און לימיגע בערגלעך אן דער זייט קיי־קעלט זיך לאנגזאם און שטיל א ריישטעל געלבליך, לימיג וואסער שווערע דריקענ־דע וואלקענס טראגען זיך ארום איבער'ן הימעל, אזוי ווי געדיכטע זיילען רויך..

דער צוג שטעהט לעבען פלאטפאר־מע; אין איהם זיינען דא נאר עטליכע וואגאנעס. עס דערהערט זיך דער ערש־טער גלאק, דאך איילט זיך קיינער ניט אין וואגאן אריין. פון וואקזאל, סיי פון זאל פון די „ערעלע הערערן" סיי פון זאאל פון „גראבען עולם", שטופען זיך ניט קיין פאסאזשירען. ארום און ארום שטעהט א שטילקייט, וואס מען קען אין קיין אנדער ארט ניט בעמערקען.

עס הערט זיך נאר דער געוויין פון א זוינ־קינד אין איינעם פון די וואגאנ־נעס. אויפ'ן פלאטפארמע שטעהט א רע־דעל מענשען, זיי ריהרען זיך ניט פון ארט און קוקען אלץ אויף די פענסטער פון די וואגאנעס הינטער די גראטעס, פון וואגען עס קוקען ארויס די בלייכע פנים'ער פון די פערשיקטע און די קאר־טארזשניקעס... אן אומיטיגער צוג... צווישען די בעלייטערס זיינען דא דארפישע פויערטעל אין מיידלאך און א צוויי־דריי פויערים; אן ארבייטער אין א ווארימער היטעל מיט א פונקט אין דער מיט צוריסענעם דאשעק; אין א דאמע מיט פערוויינטע אויגען און דורכאויס אין שווארצען — א שווארצער הוט, א שווארצער שירעם, א שווארצער מאנטעל און שווארצע הענטשעקעס. בלויז דאס נאך־טיכעל, וואס זי האלט אין האנד, איז ווייס.

דער אפיצער, וואס אונטער זיין אויפזיכט פאהרען עס די פערשיקטע, שטעהט פארראכט לעבען וואגאן, וואו די סאלראטען זיצען, אן קוקט אויף די לימיגע בערגלעך. דער זשאנדאר געגעצט אזוי ווי שלעפעריג. די באלייטער וואל־טען זיך געקענט דורכוואַרפען מיט א ווארט מיט די פארשיקטע, קיינער וואלט זיי ניט געשטערט, דאך שווייגען זיי, גלייך ווי זיי וואלטען עס געגעבען א ווארט, אז וואס עס זאל זיי ניט קאסטען מוזען זיי האלטען מויל. ער שרייט נאר מיט באנומענע קולות דאס אומרוהיגע ברוסט־קינד; מ'האט עס ניט געקענט איינשטילען. זיין געשריי פייניגט די צו־הערער... די צייט ציהט זיך אזו לאנג, כאטש נעהם פאל צו דער ערד און הייב אן ריינען מיט די פיס פאר אונגערולר יעדער פון די דערביי־שטעהענדע ניט צייטענווייז א זיפץ פון שווערען הארצען, דאך איינגעהאלטען, אזוי ווי ער וואלט מורא געהאט, טאמער וועט דער צווייי־טער געוואהר ווערען פון זיין בראך. ביי דעם ארבייטער ציטערען די ליפען, די פויערים שטעהען מיט אראפגעלאזטע קעפ. די דאמע קוקט מיט פארטרערהרטע

(פארטזעצונג אויף פיידוש 5.)

דאס יונגע פאר פאלק

חדש יונגט פרוי שטאלצירט מיט יעדען שטיקעל פארניטשור אין איהר הויז

מען קען דערקענען ווער די מענשען זענען, ווען איהר זעהט וואס פאר א מעבעל זיי האבען אין זייער היים.

די אינטיליגענטע פערזאן איז זעהר פארטיקעלע אויף יעדען שטיקעל פארניטשור, עס כוד זיין ארטיסטיק, אנגענעהמ פאר דיי אויג.

נישט אין יעדער פארניטשור סטאר קענט איהר בעקומען אזעלכע פאר־ניטשור. דער פארניטשור דיעלער כוד זעלבסט בעזוצען די פעהיגקייטען צו קויפען אזעלכע מעבעל.

מר. ל. יאלעס'ס סטאר איז צו יעדען בעקאנט אלס דער פלאץ, וואו מען קען קויפען די שעהנסטע און מאדערנסטע פארניטשור צו די ביליגסטע פרייזען.

אום צו געבען א געלעגענהייט די יענינע וועלכע ווינשען צו קויפען פארניטשור פאר קעש, האב איך דערצירט די פרייזען ביליגער ווי אין אנ־די גרעסטע פארניטשור סטארס.

אונזערע פרייזען פיר אויסצאהלען, זענען די זעלבע, ווי אנדערע פיר־מעס פאר קעש.

363 קווין סטריט וועסט
פאן נדעלייד 1345

ל. יאלעס
363 Queen St.W.

L. YOLLES

די גאוני הדור פון דער גאנצער וועלט

ווען זיי וואלטען געהאט דיא מעגליכקייט צו זעהען פערזענליך וויא אזוי מאנישעוויץ'עס מצה ווערט פראדוצירט — אנפאנגענדיג מיט דעם מאהלען דיא ווייץ אין דיא מיהלען און ענדיגענדיג מיט דעם פאקען דיא מצות אין פעקעדזשעס — ווען זיי און אפילו די גרעס־טע מחמירים פון בית שמאי וואלטען זעהן וויא אלעס ווערט געטהאן אונטער א שטרענגער השגחה בנוגע עניני כשרות, וואלטען זיי אויך מיט חדוה געגעבען זייער הסכמה צו דיא הכשרים פון דיא בעוואוסטע רבנים הגאונים מסינסינעטי, דיא זקני הדור: הרב ר' אברהם יעקב גרשון ליסא המכונה לעסער והרב ר' סענדער ליפשיץ, וועלכע מיר דרוקען דא בכתיבת ידו ממש, אז

מאנישעוויץ'עס מצות

זיינען כשר בתכלית הכשרות אפילו למחדרין מן המחדרין

הרב
אברהם יעקב גרשון ליסא
המכונה לעסער
משיקאגא, ועתה
בסינסינגאטי.

הצע מכתבי סלה
מודעה רבה לאורתא

RABBI
A. J. G. LESSER,
627 RICHMOND STREET,
CINCINNATI O.

Cincinnati, Ohio, אור ליום ד' לחודש אדר שנת תרע"ה 5675 מצה כשרה בזו "מאנישעוויץ"

אנחנו הנעת הפה סינסינאטי אלהיינו, אלהינו וחונה, הדרש בעדי יהודה, וכל ארצות פרוריו. איך כי הרב האלוין הילבפבות אזהב ישראל כבוד קדשת שאול דוב בער נטתו אמן שלו מאנישעוויץ גמ. הנה אחרי הדבה לבנו התמימים ויישרים, את בית החרשת הנ"ל בית אפית מצה הנ"ל, עהודה מכשרת, בהשגחת אלוקי ארץ ושמים, ובך הנו אחרי שיהיו תאיר אלוהינו, לשמור את דרך בל החיים בשמירת התורה והמצוה, ולשמות לבבה וחסד, וריחות אונטנו אורים, אן הארלים, ובשבע, כי תלון ירשיו ישלה ונתנו המה באמת שומרי תורה ומצוה כנפש אלהים, אנחנו כאור בעני אלהים, בית חרשת אפית מצה זו, היא היום בחזקתה הראשונה, כאור חיי אלהים ולא, ותחת השגחתינו הנ"ל שומרת כאור שור היתר שלת ויתר שור, ותחלת הלבה לה לבשותה אן הבנור, ואת חיי אלהים הנ"ל אנהלי הלפ ותחת השגחתינו, ומלות לה רוי מבדרינו אולריו כל שהי, אולאש הולבאר ארבדה וכל אשר אלהים הנ"ל בשאירת הלבות חוב ערב הזו הבה, וזונחנו אשמיים לו הכשרות בשבעה עניים, ומשגיחים תמידים לזמרת שם תאריים יומם ולילה, ונשיר לור הפלא כי הלבות הנזפות הבית הזה הנ"ל הכשרים המה למצות מצות, הלו התבדל חם, אוך הבחרים לו בדר ר' שהברון אן האבדרים לכל בדר אלוה, ולא יסיר לבם כלל וכל, יאכלו ענים וישבעו כנפשות האלהים הנ"ל הבדרים הנזלת ולבה הלום יום שני לסדר הראשית שנת, בזו מצה כשרה" מה סינסינאטי אלהיינו — נאום אלהים לבה ארשון מר לוריזל מזיר לו (מסזר הכתוב לעסער

ונאום סנפר הגאון אלעזר תנא הנ"ל בהתפק

Rabbi S. Lifsithz.
CINCINNATI, OHIO.

מיליאנען אידען אויף'ן גאנצען ערד קוגעל האבען שוין לאנג זייער הסכמה געגעבען, אז מאנישעוויץ'עס מצה זיינען די בעסטע אין דער וועלט און האבען צו זיך קיין גלייכען אין געשמאק און ריינליכקייט.

דיא מצות מן התורה "את חג המצות שמור", "ושמרתם את המצות" און "שבעת ימים תאכל מצות" קען יעדער איד מקיים זיין אין פוללער בעדייטונג, ווען זיי געברויכען מאנישעוויץ'עס מצות וועלכע זיינען כשר, א פערגעניגען צו עסען — און מען עסט עס לתאבון דעם לעצטען טאג פסח אזוי גוט וויא צו דער ערשטער סדר נאכט.

ארדערט היינט מאנישעוויץ'עס מצות

צו בעקומען איבעראל וואו אידען געפינען זיך.